

ארץ המעינות

50 מסלולי משפחות לנקודות המים הקסומות בישראל

אורי מאור

ספריית בית אל

עורכת: מרים הופמן

עריכה לשונית: מיכל רוזיליו, עינת קורמן

עיצוב ומפות:

אשחר & ותקין 02-6511122

חני כהן | אילה סלושץ

צלמים:

אורי מאור, רועי עדות, אידן וינטרוב, אמיר שומר

נדפס בישראל, אדר ה'תשע"ב, פברואר 2012.

לעדכונים ומסלולים

חפשו אותנו ב- ארץ המעיינות-הספר

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמנ"ל.

©

כל הזכויות שמורות

להוצאת ספריית בית אל בע"מ

ת"ד 34101 ירושלים 91340 טל' 02-6427117

www.beitel.co.il

All Rights Reserved 2012
to Sifriyat Bet-El Publishing Ltd.

P.O.B 34101 Jerusalem 91340

Tel. 02-6427117

תוכן

■ **מפות** | 8

■ **מקרא מפה** | 15

■ **הקדמה** | 16

מסלולים

גולן

סכר שמיר, עין ירדינון | 18 | עין דבשה, עין דרבשיה | 20 | עין עלמין | 22 |
עין אמפי, עין איקליפטוס | 24 | עין ג'וחדר, בריכת אורחה | 26 |
בריכת כנף, עין דיר עזיז | 28 | עין אי"ה | 30 | עין מתן, עין שוקו | 32 |

גליל עליון

המחלק | 34 | עין ליאור | 36 | עין חותם | 38 | עין טמיר ובריכת הדולבים | 40 |

גליל תחתון

עין איוב, המפל הנסתר | 42 | עין נון | 44 | עין יבנאל | 46 | עין שרונה | 48 |
ברכת הבזלת של נחל תבור | 50 | עין יבקע, מעיין הסוסים | 52 |

כרמל ורמות מנשה

מעיינות נחל שיח, עין משוטטים | 54 | עין קדם | 56 | עין אלון,
עין אורן והאגם המלאכותי | 58 | נחל השופט | 60 | עין נילי | 62 |
עין צור | 64 |

עמק המעיינות ובקעת הירדן

עין יזרעאל | 66 | עין מודע | 68 | המפלים הלבנים | 70 | עין הנצי"ב | 72 |
עין סוכות | 74 |

מפתח מעיינות

א אורן, עין 58 | אי"ה, עין 30 | איוב, עין (המפל הנסתר) 42 | אלון, עין 58 | אמפי, איקליפטוס, עין 24

ב בוקק, עין 106 | ביכורה, עין 90

ג ג'וחדר, עין (בררכת אורחה) 26

ד דביר, המעיין ע"ש 86 | דבשה, עין (עין דרבשיה) 20 | דולבים, בריכת (עין טמיר) 40

ה האגם המלאכותי 58 | האהבה, מעיין 108 | הגבורה, מעיין 82 | המחלק 34 | המפלים הלבנים 70 | הנופרים, בריכת 78 | הנצי"ב, עין 72 | השופט, נחל 60

ו ורדית, גבי 120

ח חוה, גבי 116 | חותם, עין 38

י יבנאל, עין 46 | יבקע, עין (מעין הסוסים) 52 | יזרעאל, עין 66 | ימין, גב 110 | יצחק, עין 96 | ירקעם, עין 112

כ כנף, בריכת (עין דיר עזיז) 28

ל לבן, עין 94 | לזין, בורות 118 | ליאור, עין 36 | לימון, עין 88

מ מודע, עין 68 | מח'נה, עין 76 | משוטטים, עין (מעיינות נחל שיח) 54 | מתן, עין (עין שוקו) 32

נ נון, עין 44 | נילי, עין 62 | נמר, עין 104

ס סוכות, עין 74 | סטף, עין 90

ע עוז, עין 80 | עלמין, עין 22 | עקב, עין 114

פ פארה, עין 98 | פואר, עין 102

צ צור, עין 64

ק קדם, עין 56

ש שיבן, עין 84 | שמיר, סכר (עין ירדינון) 18 | שרונה, עין 48 | שריג, עין 92

ת תבור, נחל ברכת הבזלת 50

שומרון, מרכז ובנימין

עין מח'נה 76 | בריכת הנופרים 78 | עין עוז 80 | מעיין הגבורה 82 | עין שיבן 84

הרי ירושלים

המעיין ע"ש דביר 86 | עין לימון 88 | עין ביכורה ועין סטף 90 | עין שריג 92 | עין לבן 94 | עין יצחק 96

מדבר יהודה

עין פארה 98 | עין פואר 102 | עין נמר 104 | עין בוקק 106 | מעיין האהבה 108

נגב

גב ימין 110 | עין ירקעם 112 | עין עקב 114 | גבי חוה 116 | בורות לזין 118 | גבי ורדית 120

122 | **סודות מהשטח**
המדריך המהיר לגילוי מעיינות

סכר שמיר עין ירדינון

גולן

במערב הגולן, באפיקו של נחל ירדינון, בנו סכר שאוגר את מי הנחל ויוצר בריכה מדהימה

מים נקיים | עומק 2 מ'

הגעה רכב + רגל | מרחק מהרכב 100 מ'

דרגת קושי קלה

עונה מומלצת כל השנה

1 ניסע על כביש 91 ובצומת גדות נפנה שמאלה לכביש 918, עליו ניסע כ- 16 ק"מ. בצומת להבות הבשן נפנה ימינה להמשכו של כביש 918 עד לצומת T בו נפנה ימינה לקיבוץ שמיר.

2 בכניסה לקיבוץ, נפנה שמאלה וניסע לאורך הגדר ההיקפית עד לשער אשר בפניה הצפון-מזרחית של הקיבוץ.

3 נצא דרך השער (שנסגר לקראת הערב, ולא כדאי להיתקע בחוץ) ונפנה ימינה בדרך מסומנת בסימון שבילים אדום, לאחר כחצי ק"מ הדרך מתעקלת ימינה (דרומה).

4 ניסע בעקבות הסימון באדום דרומה, ולאחר כ- 800 מ' הופך הסימון לשחור.

5 נמשיך בו 1.1 ק"מ עד שנראה משמאל שלט "יד זיכרון לפישל עין ירדינון", על ידו נחנה. נמשיך בסימון השבילים השחור כ- 70 מ' עד שנראה מימין את שער הכניסה לגן, מימין לגן חבוייה הבריכה.

כאן פורח
תלתן הפוך

אדר-סיון
מרץ-יוני

עשב
חד שנתי
שגובהו
10-20 ס"מ,
הפרח נחשב
לנפוץ מאד
בחבל הים
תיכוני והוא
יוצר משטחי
פריחה
ורודים.

אורכו של **נחל ירדינון** הוא כ- 8 ק"מ ושמו נגזר מהמילה ירדן, שמו הערבי של הנחל הוא ואדי דפילה שפירושו נחל שיח ההרדוף. **עין א-דפילה** הינו מעיין איתן וממנו נמשך פלג מים בנחל. כחצי ק"מ מערבית אליו, ישנו סכר שאוגר את המים ויוצר בריכה גדולה ויפה, מוקפת שיחי קנה, שעומקה כ- 2 מ'. לעתים מרוקנים את הבריכה לטובת השקיית האזור. בצמוד לבריכה שתלו גן לזכרו של שי יפת ז"ל בן קיבוץ שמיר. המקום נפגע מפגיעה ישירה של טיל במלחמת לבנון השנייה, אך הטבע מנצח במלחמות הללו והמקום מדהים ביופיו.

המקום נקרא בפי המטיילים **הסכר בשמיר** או **עין ירדינון** למרות שעין ירדינון האמיתי נובע כק"מ וחצי מערבית לכאן.

212/284
מפת
סימון
שבילים
מס' 1

מקום נחמד ופסטורלי בנחל דן, בנקודה בה הוא מתחלק לשני נחלים, כחצי ק"מ מצפון לקיבוץ דפנה

מים צלולים | קרים | עומק 2 מ'

הגעה רכב + רגל | מרחק מהרכב 50 מ'

דרגת קושי קלה

עונה מומלצת אביב וקיץ

המגלשה

- 1 ניסע מצומת המצודות מזרחה על כביש 99, ולאחר כ- 6 ק"מ נפנה שמאלה לתוך קיבוץ דפנה.
- 2 3 נפנה ימינה בתוך הקיבוץ וניסע לאורך הכביש ההיקפי עד לפינתו הצפון-מזרחית, שם נצא דרך השער האחורי של הקיבוץ וניסע לאורך מטעי הקיבוץ.
- 4 לאחר 400 מ' מתעקלת הדרך שמאלה ולאחר כ- 200 מ' נוספים נפנה ימינה.
- 5 נחצה את נחל דן ומיד אחריו נפנה שמאלה ונחנה.
- 6 נתקדם כ- 250 מ' לאורך נחל דן עד שזזה מעל הנחל גשרון, מתחתיו המגלשה.
- 6 50 מ' נוספים במורד הנחל ונגיע ל'מחלק'.

כאן פורח
קיפודן מצוי

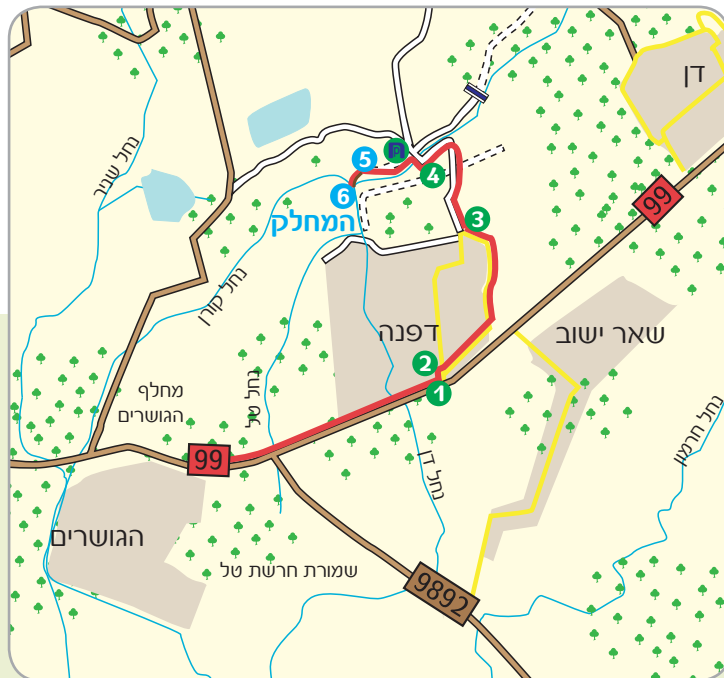
אייר-תשרי
מאי-
ספטמבר

קוץ
המתנשא
לגובה מטר,
נפוץ בכל
החבל הים
תיכוני.
קוציו
הסגולים
נראים כמו
קוצים של
קיפוד ומכאן
שמו.

נחל דן ותל דן הסמוך, נקראים על שם נחלתם ההיסטורית של בני שבט דן, הנחל הוא מקור מימיו העיקרי של הירדן והגדול במקורות המים העיליים בישראל, ו-8 ק"מ אורכו. מקור המים הראשי של הנחל הוא **עין דן** שהוא גדול המעינות בארץ. כאן אפשר לראות את המקום בו נחל דן מתחלק לשני נחלי איתן, אשר מתאחדים שוב מדרום לקיבוץ הגושרים. בסופו מתאחד הנחל עם **נחל חרמון** (הבניאס) והם מזינים יחד את נהר הירדן. בגלל אותה נקודת פיצול בנחל נקרא המקום 'המחלק'.

כ- 50 מ' במעלה הערוץ, ישנה מעין מגלשה בנחל שאפשר להשתעשע בה. בגלל הטמפרטורה הנמוכה של המים, המקום מומלץ בעיקר בימות הקיץ החמים.

המחלק

נ.צ.

2096/2935

מפת
סימון
שבילים
מס' 1

עין איוב המפל הנסתר

מפל נסתר הנשפך לכנרת ומעיין עם סגולות מהאגדות

מים צלולים | עומק 50 ס"מ

הגעה רכב + רגל | מרחק מהרכב 100 מ'

דרגת קושי קלה

עונה מומלצת כל השנה

תצפית על הכנרת והגולן

עין איוב

עין איוב הינו מעיין בצפון הכנרת הממוקם כק"מ דרומית לצומת כפר נחום והוא מופיע במפה בתור **באר איוב**. המקום נקרא בערבית **חמאם אל איוב** שפרושו מרחץ איוב וזאת בעקבות האגדה המספרת שאיוב, בימי חוליו בצרעת, בא להתרחץ כאן ולבסוף נתרפא ויש המאמינים כי למעיין סגולות ריפוי.

בקרבת המעיין, נמצא **המפל הנסתר** שנוצר בעקבות קידוח שקדחה חברת תה"ל (תכנון המים לישראל), שנעשה כחלק מתכנית להרחקת זרימת מי מעיינות מלוחים אל הכנרת. לאחר הקידוח והתפרצות המים הסתבר שדווקא המים הללו מתוקים והוחלט להשאירם בזרימתם. זרם המים הגועש יוצר מפל שנופל בחוזקה אל הכנרת ומפאת ריחוקו מעיין כל נקרא המפל הנסתר. המפל פעיל כל השנה, ולרגליו בריכה שמיימה צלולים ונקיים בעומק 50 ס"מ. מי שחפצה נפשו בטבילה במים עמוקים יותר יכול בקלות רבה לצעוד לכנרת הסמוכה למקום. כמו כן מהמעין נשקפת תצפית מדהימה על הכנרת ועל רמת הגולן.

1 ניסע מצומת גולני צפונה בכביש 65, ובצומת נחל צלמון דרום נפנה ימינה לכביש 807. בצומת מגדל נפנה שמאלה לכביש 90, ניסע לאורך הכנרת וצומת כפר נחום נפנה ימינה לכביש 87.

2 לאחר כ- 200 מ' הכביש מתעקל שמאלה, נמשיך עוד 700 מ' עד שנהנה מימין רחבת חניה לאוטובוסים ומיד אחריה שער להולכי רגל ממנו יורדות כמה מדרגות, כ- 200 מ' אחרי נפנה שמאלה לרחבת חנייה, שם נחנה. אגב, שם גם נמצאת מערת איוב.

3 נחצה את הכביש בזהירות ונרד במדרגות עד שנראה מימין את עין איוב, נמשיך לרדת לכיוון הכנרת עד שנהנה מימיננו את המפל הנסתר.

כאן פורח
סרפד
הכדורים

שבט-אייר
ינואר-מאי

צמח
חד שנתי
המגיע
לגובה 70
ס"מ.
אבריו
מכוסים
שערות
המפרישות
חומר צורב,
הגורם
לגירוד.
פירותיו
נראים
ככדורים
קטנים
ומכאן שמו.

המפל הנסתר

2020/2532

מפת
סימון
שבילים
מס' 3

מעיינות נחל שיח עין משוטטים

הרמות מנשה
כרמל

מעיינות, בוסתנים ומערות בעסקת חבילה בנחל
שיח, בשולי העיר חיפה, על יד שכונת כבאביר

מים צלולים | עומק 90-150 ס"מ

הגעה רכב + רגל | מרחק מהרכב 350 מ'

דרגת קושי קלה

עונה מומלצת כל השנה

תצפית מערבה לים

עין משוטטים נקרא בערבית **עין אם פראג** שפרושו מעיין הישועה.

המעיין נובע בתוך מערה ויוצר בריכה טבעית קטנה, בעומק 90 ס"מ. משם זורמים המים לבריכת אגירה מודרנית הנמצאת בצמוד למערה. המעיין מלא כל השנה ומימיו צלולים וטובים לטבילה.

שמו הערבי של הנחל, בו נובע המעיין, הוא **'ואדי סיאח'**.

השם נגזר מהמילה 'סיאח' שפירושה טיול, ומכאן שמו העברי של המעיין - 'עין משוטטים'.

בעברית שובש שמו של הנחל והוא נקרא **נחל שיח** (סיאח) על שם השיחים הגדלים במורדות ההרים סביב.

במקום התגלו שרידים של מנזר מהתקופה הביזנטית, שהיה משכנם הראשון של הנזירים הכרמלתיים בכרמל. באזור המעיין מספר מערות שהיו חלק ממכלול המנזר, הגדולה שבהן - **מערת שיח**, ואותה החשיבה מסורת הנזירים כמקום מגוריו של אליהו הנביא.

לאורך הנחל אפשר לזהות את שרידי בוסתן 'עזיז חיאט' שנשתל בראשית המאה ה-20, על ידי משפחה ערבית אמידה מחיפה, אך לימים הוא ננטש. בעקבות יוזמה פרטית של אנשים טובים בתיחזוק ושיפוץ של המקום, בשנים האחרונות חזר לו היופי והקסם.

בבוסתן בעצי רימון, דקל, תות, זית וכן בשיחי הדס והרדוף וכן תעלות מים הממלאות מספר בריכות בגדלים שונים, אשר בחלקן אפשר לטבול.

בצמוד לשביל העולה לעין משוטטים במרחק 500 מ' מהכביש, נובע **עין שיח** - מעיין שופע הממלא בריכה קטנה וצלולה בגודל 1X2 מ' ומתאימה לשיקשוק רגליים.

בריכת הבוסתן

עין שיח

עין משוטטים

1 ניסע ממחלף פורודיס בכביש 4 לכיוון צפון ובמחלף חיפה דרום (על יד קניון חיפה) נפנה ימינה. ברמזור השני נפנה שמאלה לרחוב "מגורשי ספרד" וניסע בו כ- 1.2 ק"מ. לאחר שנחלף על פני בית הקברות שנמצא מימיננו, נזהה בצד זה רחבה קטנה, וכמה מבנים, כמו כן מתחיל שם סימון שבילים שחור.

2 ניתן להחנות את הרכב ומשם לצעוד ברגל, אך אפשר גם להמשיך עם הרכב לאורך הסימון השחור, המטפס לאורך הגדה השמאלית של הנחל. עולים עם הרכב כמה שאפשר (הדרך נהיית קשה לאחר כ- 250 מ') ומחנים.

3 משם נצעד ברגל. מימין נראה את בריכות הבוסתן ואת עין שיח.

4 לאחר כ- 350 מ' נגיע לעין משוטטים.

כאן פורח
הדס מצוי

אייר-תמוז
מאי-יולי

שיח ירוק
עד, צמח
מוגן ובעל
ריח נעים
מאד, ההדס
כצמח
בר, נדיר
מאד בארץ
ישראל.
ההדס
מזוהה
עם 'ענף'
עין עבות'
המזכיר
בתורה
והוא אחד
מארבעת
המינים
שנוטלים
בסוכות.

147/245

מפת
סימון
שבילים
מס' 4

כאן פורח
אירוס הגלבווע

אדר-ניסן
מרץ-אפריל

פרח מוגן
בסכנת
הכחדה צבע
פרחיו בגווני
סגול, אחד
הפרחים
הגדולים
בארץ.

המעין ומתקן השאיבה הבריטי

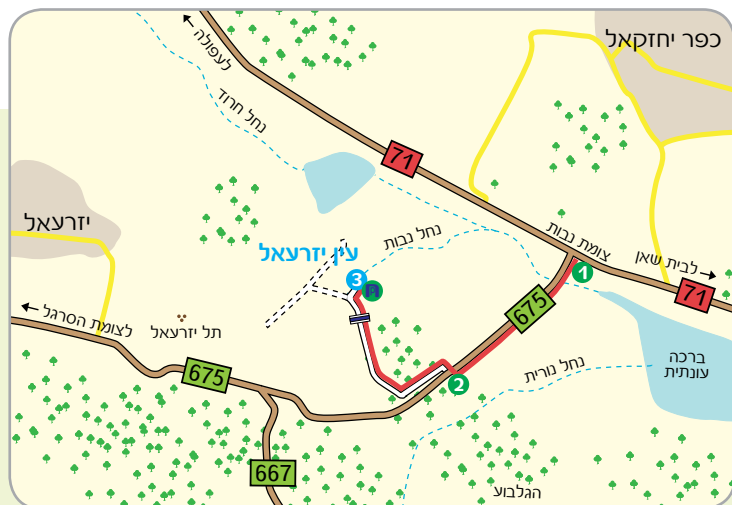
תל יזרעאל

עוד טיפה

העיר יזרעאל נזכרת בתיאור נחלתו של שבט יששכר "ויהי גבולם יזרעאלה" (יהושע י"ט, י"ח). ביזרעאל גם אירע סיפור כרם נבות היזרעאלי. איזבל, אשת אחאב, גרמה לרצח נבות כדי שאחאב יירש את כרמו. בעקבות מעשה זה מוכיח אליהו הנביא את אחאב ואיזבל על מעשיהם באמרתו המפורסמת "הרצחת וגם ירשת?" ומתנבא על כך שגם דמם יישפך שם.

יתכן שבתקופת המלוכה יזרעאל הייתה בירה שנייה למלכי ישראל בנוסף על שומרון. בתקופה הרומית נקרא היישוב **יזולה** או **סטורלה**, ובתקופה הצלבנית נקרא **פטי גורן** שפירושו גורן הקטנה (לעומת ג'נין שהייתה 'גורן הגדולה'). בתקופת המנדט הבריטי התקיים כאן יישוב ערבי שנקרא זרעין ובמלחמת העצמאות היה בסיס של צבא ההצלה של קאוקג'י. לאחר ניסיון כושל של הפלמ"ח, נכבש המקום לבסוף בידי כוח מחטיבת גולני. לזכר הנופלים בקרב זה מוצבת במקום אנדרטה. מהתל נשקפת תצפית יפה על אזור עמק חרוד, גבעת המורה והסביבה.

ניסע מצומת מגידו בכביש 65, ובצומת הסרגל נפנה ימינה לכביש 675. ניסע עד לצומת נבות שם נפנה בזהירות פניית פרסה ולאחר כקילומטר נפנה ימינה לשביל עפר נוח מסומן בסימון כחול.

בשביל זה ניסע כקילומטר לכיוון עצי האיכליפטוס. תחתיהם נמצאת הבריכה.

1 2

3

נ.א.

231/718
מפת
סימון
שבילים
מס' 3

עין יזרעאל

עמק המעינות
ובקעת הירדן

בגבול בין עמק יזרעאל והרי הגלבווע נובע מעין יפהפה וקסום החוסה בצילם של עצי איכליפטוס תמירים

מים צלולים | עומק 1.5 מ'

הגעה רכב | מרחק מהרכב 10 מ'

דרגת קושי קלה

עונה מומלצת כל השנה

תצפית מתל יזרעאל | פנס | פינות ישיבה

לרגליו של **תל יזרעאל**, בגבול בין עמק יזרעאל והרי הגלבווע נובע מעין יפהפה וקסום החוסה בצילם של עצי איכליפטוס תמירים.

באפיקו של נחל נבות כקילומטר ממזרח לקיבוץ יזרעאל, נובע **עין יזרעאל** הנזכר בתנ"ך כמקום בו התכונן שאול למלחמתו בפלשתים: "וישראל חונים בעין אשר ביזרעאל" (שמואל א' כ"ט, א').

את שמו קיבל המעיין משום קרבתו ליזרעאל שהייתה בעבר עיר חשובה (ע"ע הרחבה). בערבית נקרא **עין אלמיינה** שפירושו 'המעין המת', משום שיבש לחלוטין, עד שבראשית המאה ה-18 נחפרה ניקבה עד למקור הנביעה, ובכך התחדשה שפיעתו.

המעין זורם בתעלה בנויה וממלא בריכה גדולה. במרכז הבריכה יש מתקן שאיבה שנבנה בזמן המנדט הבריטי, ומכאן שאבו את המים לתושבי הכפר הערבי **זרעין**. שמו של הכפר משמר את שמה של יזרעאל הקדומה. בעקבות השנים השחונות האחרונות חרב לגמרי המעיין אך לאחרונה פרץ שוב, וזוהרו של המקום שב לקדמותו. הבריכה מלאה במרבית ימות השנה, עומקה כ-150 ס"מ ומימיה צלולים. בנוסף ישנה ניקבה יפה שאפשר ללכת בה בעקבות הנביעה. לא לשכוח פנסים.

עמק חרוד וגבעת המורה

הניקבה

עין מח'נה עין עמשא

שומרון, מרכז
ובנימין

במורדותיו של הר גריזים נובע עין מח'נה המזין
מקווה טהרה וכן צמד בריכות שכשוך מדהימות

מים צלולים | עומק 170-50 ס"מ

הגעה רכב + רגל | מרחק מהרכב 100 מ'

דרגת קושי קלה

עונה מומלצת כל השנה | תצפית | פינות ישיבה

עין מח'נה וחירבת מח'נה, שמדרום-מזרח למעיין, וכן סהל מח'נה - מישור מחנה, הקרוי בעברית **עמק המכמתות**, קיבלו את שמם ככל הנראה בעקבות דמיון מסוים בצליל לשם המקראי 'המכמתות', הנזכר בנחלת שבט מנשה: "ויהי גבולם מנשה מאשר המכמתות אשר על פני שכם" (יהושע י"ז, ז'). עמק המכמתות היה פרט נוף חשוב ומרכזי בתקופת ההתנחלות והיה הגבול בין נחלת שבט אפרים למנשה.

עין מח'נה מזין מבנה קטן, הקרוי בפי המקומיים **עין יוסף**. המקום משמש מקווה טהרה ורבים נוהגים לטבול בו לפני בואם **לקבר יוסף**, הנמצא בשכם הקרובה. כמו כן המעיין מזין שתי בריכות יפות שעומקן כ-50 ס"מ. הן מתאימות לילדים ולשכשוך רגליים. הבריכות שופצו לאחרונה ונבנו לזכרו של עמשא משולמי ז"ל שנפל במלחמת לבנון השנייה, ומאז נקרא המקום **עין עמשא**. ליד הבריכות שלטים המציינים שאחת הבריכות מיועדת לבנים ואבותיהם, והשנייה לבנות ואימותיהן.

- 1 ניסע בכביש 5 מזרחה עד לצומת תפוח ונפנה שמאלה (צפונה) לכביש 60. במקום שבו כביש 60 פונה שמאלה לכיוון קדומים, אנו נמשיך בכביש 555 עד לכיכר. בכיכר נפנה שמאלה לכיוון היישוב ברכה.
- 2 לאחר כקילומטר נפנה שמאלה לדרך עפר, ומשמאלנו נראה את מבנה מקווה הטהרה. נחנה לידו.
- 3 מהמעין מוזרמים המים לשתי בריכות רדודות ויפות בהן מומלץ לבקר.

כאן פורח
אלה
אטלנטית

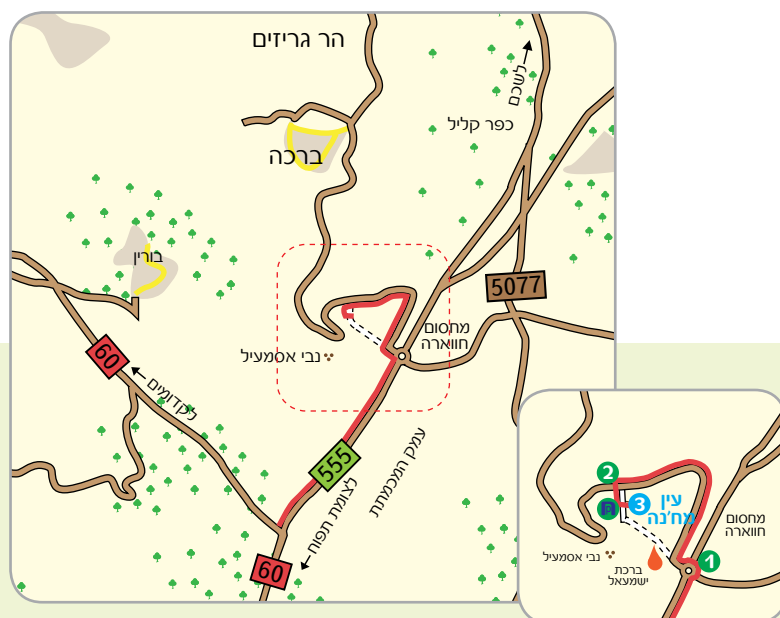
אדר - ניסן
מרץ -
אפריל
צמח מוגן,
עשוי להגיע
עד ל-12 מ'
האלה
נזכרת כבר
במשנה,
הוגדרה
לראשונה
באזור
האוקיינוס
האטלנטי.
פרותיה
אדומים או
שחורים
ועל ענפיה
פזורים
עפים
בצורת
אלמוג.

בריכת ישמעאל

בהמשך השביל ישנו בית נטוש שבקומתו התחתונה מאגר מים המלא כל השנה. מימיו קרים ונקיים ועומקם כ-170 ס"מ. מעל המבנה נמצאת חורבת נבי אסמעיל המזוהה על ידי המוסלמים כקברו של ישמעאל בן אברהם, ומכאן קיבלה הבריכה את שמה.

כדי להגיע - נמשיך ישר בשביל המסתעף מהכביש. השביל מתעקל שמאלה. לאחר כ-350 מ' נפנה ימינה לכיוון שני מבנים. נלך אל המבנה השמאלי מביניהם, נעלה בגרם המדרגות ממערב לו, ונגיע אל גג המאגר. משמאלנו נראה את הפתח ודרכו אל המאגר בעזרת סולם חבלים מאולתר שיש במקום.

עוד טיפה

נ.צ.

225/676
מפת
סימון
שבילים
מס' 5-6

המעין ע"ש דביר

מעין קטן הממלא בריכה פסטורלית כקילומטר
ממערב לגבעת זאב

מים נקיים | עומק 1.50 מ'

הגעה רכב + רגל | מרחק מהרכב 100 מ'

דרגת קושי קלה

תצפית מזרחה

עונה מומלצת עד תחילת הקיץ

לרגלי מדרגת סלע גבוהה מתוך כוך קטן נובע **המעין על שם דביר** ומשם מוזרם בתעלה מלאכותית אל בריכה בגודל 3 מ' על 5 מ' ועומקה כ-150 ס"מ. עץ תאנה ועץ חרוב גדול גדלים לצדה.

המעין על שם דביר, שבמפה הוא מופיע כמעין ללא שם, שופץ בידי בני נוער מגבעת זאב לזכרו של דביר עמנואלוף ז"ל שנהרג במבצע "עופרת יצוקה".

מן המעין נשקפת תצפית יפה מזרחה על גבעת זאב והסביבה. מומלץ להגיע למעין עד תחילת הקיץ.

1 ניסע בכביש 443 ונפנה בצומת גבעת זאב לכביש 436. לאחר כקילומטר נפנה ימינה לתוך גבעת זאב. נמשיך ישר בכביש המרכזי, ולבסוף אף נצא לכיוון האזור החדש של היישוב, עד לכיכר המוצבת בצומת T.

2 3 בכיכר נפנה שמאלה ונרד עם הכביש כ-2 ק"מ בסופם נפנה שמאלה.

4 1 לאחר כ-200 מ' נפנה ימינה ומיד שמאלה. ניסע כ-100 מ' ונחנה.

5 משם נעלה ברגלנו על השלוחה שמיימינו ב'נקב' ברור כ-100 מ' - והגענו למעין.

כאן פורח
חרוב מצוי

אלול-חשוון
ספטמבר-
נובמבר

החרוב מוזכר רבות במשנה ובתלמוד ושמו נגזר מצורתו של הפרי הדומה לחרב. זרעו נקרא 'גרה', והוא מקור המילה 'קראט' לציון יחידת משקל.

214/640

מפת סימון שבילים מס' 9

עין פארע

מדבר יהודה

מעין באפיק נחל פרת המתמודד על תואר המעיין היפה בארץ

מים צלולים | עומק 60-250 ס"מ

הגעה רכב + רגל | מרחק מהרכב 150 מ'

דרגת קושי קלה

עונה מומלצת כל השנה

שימו לב! הכניסה בתשלום בשעות היום בלבד.

"קום לך פרתה וקח משם את האזור...". (ירמיהו י"ג, ד'-ז'). בנבואה זו מצווה הנביא ירמיהו לרדת מענתות, היישוב בו הוא גר, המזוהה היום בכפר ענתא, אל נחל פרת ולהתנבא.

נחל פרת נקרא בערבית **ואדי פארה**. ראשיתו ביישוב גבע בנימין וסופו בצפון בים המלח באזור יריחו, והוא מהיפים שבנחלי ישראל. אורכו כ-28 ק"מ, והוא טומן בחובו ממצאים רבים, החל מתקופות קדומות להתנחלות השבטים ועד לימינו אנו, וכן אטרקציות מגוונות: מערות, מנזרים, צמחיה מיוחדת, בריכות, מפלים, ומעיינות ייחודיים. הכניסה ל**עין פארה** כרוכה בתשלום, אך משום היותו אחד המעומדים המובילים לתואר 'המעין היפה בארץ' - הוא נכלל בספר זה.

ממזרח למעיין נמצאת **חירבת אל-פארה**, ויש המזהים בה את **פרה** המקראית, המוזכרת בתיאור נחלת שבט בנימין "והיו ההרים למטה בני בנימין למשפחותיהם... והפרה." (יהושע י"ח, כ"א-כ"ג). בתקופת בית שני נשאבו מי המעיין לכיוון ארמונות החשמונאים ביריחו ואילו בתקופת המנדט הבריטי נשאבו המים לירושלים. בתקופת המנדט אף ניטעו באזור המעיין חורשות ובוסתנים. **עין פרת** הינו הגדול מבין שלושת המעיינות העיקריים בנחל והוא אף העניק לנחל את שמו. לרגלי הנביעות בריכה טבעית גדולה בעומק 60 ס"מ, מימיה צלולים והיא מלאה בכל ימות השנה. מעל המעיין נראה את **מנזר פארן** הנחשב כראשון המנזרים במדבר יהודה והוא נבנה על ידי הנזיר חריטון במאה הרביעית לספירה, המבנה שאנו רואים היום הינו חדש וחיים בו מספר מצומצם של נזירים. בהמשך הנחל מזרחה נובע מעין נוסף הממלא בריכה מלבנית עמוקה עם מים צלולים וזכים. לידה גדל עץ תמר בודד, ולכן היא נקראת **בריכת התמר**. גודלה 10 מ' על 4 מ', עומקה כ-2.5 מ' והיא מלאה בכל ימות השנה. בריכת התמר נבנתה על ידי הבריטים ותפקידה היה לאגור את מי הנביעה שבמקום ומומלץ מאוד לבקר בה בין הערביים.

כאן פורח
שיח
אברהם
מצוי

אייר - אלול
מאי -
ספטמבר

שיח
שגובהו 2
מ'. בחודשי
הקיץ הוא
פורח בגוון
כחול-סגול.
קיבל את
שמו בגלל
המסורת
שהוא
השיח
שראה
אברהם
בעת
עקידת
יצחק,
ובסבך
השיח
נאחזו קרני
האיל.

המשך
בעמ' הבא

בריכת התמר

כ-13 ק"מ מדרום מזרח לדימונה, באפיקו של נחל ימין חבויה מכתשת מדהימה האוגרת בתוכה מים

מים נקיים | עומק מעל 1 מ'

הגעה רכב + רגל | מרחק מהרכב 1.2 ק"מ

דרגת קושי קלה

חשש מגניבות

עונה מומלצת כל השנה

נחל ימין קיבל את שמו משמו הערבי של הנחל הוא **ואדי אלימן** ופירושו הנחל הדרומי. תחילתו של הנחל היא באזור מישור ימין, שעליו בנויים הקריה למחקר גרעיני וכוור אטומי. משם ממשיך הנחל דרומה באפיק רדוד וצר.

הנחל חוצה את הכביש המנדטורי לכיוון מעלה עקריים, וקילומטר לאחר מכן הוא מתחתר בסלע הגיר הקשה וכך נוצר מעוק צר ויפה, המכיל מספר מפלים ושם חבוי הגב. בהמשך הנחל ישנו מפל בגובה 100 מ' ובסופו נשפך הנחל ל**נחל חתירה** המגיע מהמכתש הגדול.

במרכז אחד המפלים נוצר מעין מרזב המנקז את מי השיטפונות וממלא את הגב במים. עומקו של הגב כמטר וחצי. הגב נמצא בתוך כוך והוא מוצל במשך רוב שעות היום, לכן הוא מלא כל השנה.

1 ניסע מבאר שבע בכביש 25 לכיוון דרום. נעבור את דימונה ובצומת רותם נפנה ימינה לכביש 206, לאחר כ-10 ק"מ נפנה שמאלה לכביש 227 המוביל למעלה עקריים.

2 לאחר כ-3 ק"מ נפנה ימינה לחניון ושם נחנה את רכבנו. מחשש לפריצות אין להשאיר חפצים יקרי ערך ברכב. מכאן נצא בצעידה לאורך המסלול המסומן בסימון שבילים ירוק. בהתחלה הנחל רחב ולאחר קילומטר אנחנו נכנסים לקניון שנוצר בנחל.

3 עוד כ-200 מ' והגענו לגב הקסום.

תצפית מכתש קטן

לאחר שנהנינו בגב ימין, נחזור לרכב ונמשיך בנסיעה בכביש 227 לכיוון מעלה עקריים. לאחר כ-7 ק"מ נפנה שמאלה לעבר המכתש הקטן בשביל המסומן באדום. נסיעה קצרה תביא אותנו אל חניון לילה, שם נחנה את הרכב ונעלה ברגל לכיוון המכתש. נלך כ-800 מ' על פי הסימון האדום ונפנה ימינה בשביל שקוף. לאחר 400 מ' נגיע לנקודת התצפית, ונראה את המכתש הקטן פרוש לרגלינו.

המכתש הקטן נקרא גם מכתש חצרה, כשם הנחל היחיד המנקז אותו. **נחל חצרה** עובר דרך שער סלע יפה בקיר מצד דרום מזרח למכתש וממשיך משם לעבר נחל צין והערבה. נחל חצרה נקרא בערבית 'ואדי אל חצירה' שפירושו 'נחל גורן הדקלים'. המכתש הקטן נחשב המושלם והמרשים מבין מכתשי הנגב. צורתו מעוגלת, אורכו כ-8 ק"מ, רוחבו כ-6 ק"מ ועומקו כ-400 מ'.

עוד טיפה

כאן פורח
יפוק
המדבר

אב - טבת
אנוסט -
ינואר

בן שיח
מדברי ללא
עלים בגובה
20-35 ס"מ.
גבעוליו
בנויים
ממספר
פרקים
ומכאן שמו.
פירותיו
בצבע קרם
עד ורוד
והוא נפוץ
מאוד בכל
מדבר יהודה
והנגב.

נצ.

206/539
מפת
סימון
שבילים
מס' 14